

Arabische en Perzische titels in de Catalogus
 Handleiding voor gebruikers van de collecties in Arabisch schrift in de Leidse
 Catalogus en de NCC

Arabische letter	Transliteratie intypen	Transliteratie weergave
ء	negeren	'
ب	b	b
ت	t	t
ث	t	ṯ
ج	g	ǧ
ح	h	ḥ
خ	k	ḵ
د	d	d
ذ	d	ḏ
ر	r	r
ز	z	z
س	s	s
سین	s	š
ص	s	ṣ
ض	d	ḍ
ط	t	ṭ
ظ	z	ẓ
ع	negeren	‘
غ	g	ǧ
ف	f	f
ق	q	q
ك	k	k
ل	l	l
م	m	m
ن	n	n
ه	h	h
و	w	w
ي	y	y
ة	Zie opmerkingen	Zie opmerkingen

Vocalen		
Kort	-a, -i, -u	-a, -i, -u
Lang (ا ي و)	-a, -i, -u	-ā, -ī, -ū
Tweeklanken		
ي (zoals in بيت <i>bayt</i>)	-ay	-ay
و (zoals in ضوء <i>daw'</i>)	-aw	-aw

Perzische letters		
Perzische letter	Transliteratie intypen	Transliteratie weergave
پ	p	p
چ	c	č
ژ	z	ž
گ	g	g

Transliteratie

Arabische en Perzische titels worden in de Catalogus niet in het originele schrift getoond, maar in een aangepast Latijns alfabet met veel diakritische tekens. Om effectief titels in Arabisch schrift te vinden in de bibliotheekcatalogus, is belangrijk om goed op de hoogte te zijn van het transliteratiesysteem en dit zorgvuldig te gebruiken.

De Leidse universiteitsbibliotheek maakt gebruik van het landelijke transliteratiesysteem voor universiteitsbibliotheeken en de Koninklijke Bibliotheek. Dit transliteratiesysteem werkt niet alleen voor de Leidse Catalogus maar ook voor de Nederlandse Centrale Catalogus (NCC).

Algemene regels voor het intypen van zoekacties

- Er worden geen diakritische tekens gebruikt. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen lange en korte vocalen. Bij het intypen van zoektermen kunt u dus alle streepjes en puntjes weglaten en alleen de 'kale' woordvorm intypen, dus niet *dīmūqrāṭīyya*, maar *dimuqratiyya*.

- Hoewel het in principe mogelijk is om in de Catalogus te zoeken met termen die via koppeltokens verbonden zijn, is het aan te raden om zo min mogelijk gebruik van koppeltokens te maken (zoek dus liever op layla dan op al-layla).

Algemene regels voor de weergave van zoekacties in de catalogus:

-In de weergave van de resultaten wordt wel gebruik gemaakt van diakritische tekens (zie bovenstaande tabel) en het verschil tussen lange en korte vocalen wordt aangegeven met een liggend streepje.

Aanvullende opmerkingen voor het zoeken naar Arabische publicaties

- De letters ء en ع worden niet ingetypt bij zoekacties. Zoekt men dus bijvoorbeeld het woord سعيد dan typt men *said* (in de weergave van de resultaten is dit *saīd*).

- Een tā' marbūṭa wordt niet getranslitereerd. Uitzonderingen hierop zijn de tā' marbūṭa bij de status constructus bijvoorbeeld: مدينة السلام *madīnat al-salām* en de tā' marbūṭa na een alif bijvoorbeeld: حياة *ḥayāt*. (Een enkele keer kan het voorkomen dat in de Catalogus of de NCC een -h in plaats van een -t getranslitereerd is.) Let op: Als men dus *madīna* intypt krijgt men andere resultaten dan wanneer men *madīnat* intypt.

- Naamvalsuitgangen worden niet weergegeven.

- Deze regel geldt ook voor voorzetsels die in de accusatief staan. Dit betekent dat je قبل moet zoeken op qabl (en niet op qabla) en بعد op bad en niet op ba'da.

- Er is een uitzondering op deze regel: de alif-tanwīn wordt wel weergegeven in de transliteratie. Bijvoorbeeld: دائماً wordt ingetypt als *daiman* (en in de resultaten weergegeven als *dā'imān*.)

- Werkwoordsuitgangen worden volledig getranscribeerd zowel in het perfectum als het imperfectum. (Dit geldt ook voor het passief. Dus let op de modus). Bijvoorbeeld: يقتل qatala يقتل yaqtulu

- Als er sprake is van tašdīd worden consonanten twee keer geschreven. Bijvoorbeeld: قوّة *quwwa*, مفكر *mufakkir*

- Suffixen worden aan het woord vast geschreven. Bijvoorbeeld: حياته *ḥayātuhu*, بيتها *baytihā*

- Bij een *nisba*-uitgang (kasra + yā' met tašdīd) wordt -ī geschreven in de weergave. Bij het intypen gebruikt men dus -i, bijvoorbeeld : عربي *arabi*. Naar analogie hiervan wordt ook ḍamma + wāw met tašdīd aan het eind van een woord -ū: 'adū.

- Prefixen : Het lidwoord ال *al-* de voorzetsels ل *li-* ك *ka-* en ب *bi-* en de voegwoorden و *wa-* en ف *fa-* worden, ook bij het intypen, met het voorafgaande woord verbonden met behulp van een koppelteken. Bijvoorbeeld: الوقت و *wa-al-waqt*.

- Het lidwoord wordt niet geassimileerd. Bijvoorbeeld: الشمس ال *al-šams*.

- In het geval van een alif al-waṣl blijft de -a gehandhaafd. Bijvoorbeeld: الله ل *li-allah*

Arabische Namen

- Wellicht ten overvloede nog een kleine noot met betrekking tot Arabische auteursnamen.

Klassieke Arabische namen kunnen bestaan uit de volgende elementen:

ism: voornaam die bij de geboorte gegeven wordt, bijvoorbeeld Muḥammad

nasab: naam van de vader of eventueel grootvader of zelfs overgrootvader voorafgegaan door ibn of bint

nisba: Een naam die een stam/ uitgebreide familie, plaats van herkomst, godsdienstige groepering of andere herkomst informatie bevat.

kunya: Een naam die mensen krijgen als ze zelf kinderen hebben. Deze naam is meestal de naam van de oudste zoon en wordt voorafgegaan door umm of abū

laqab of *kitāb* (officiële titel) eervolle naam of bijnaam

In principe kan in de catalogus op al deze namen (afzonderlijk) naar een auteur gezocht worden, omdat er een namenthesaurus van elke auteur is opgenomen (zie verder 'tips bij het zoeken').

Aanvullende opmerkingen voor het zoeken naar Perzischtalige publicaties

Het transliteratiesysteem voor Perzisch is gericht op de fonologie van het Arabisch. Het is daarom voor de gebruiker die Nieuw-Perzische publicaties zoekt soms misschien een vrij onbekende transliteratiemethode. Voor het zoeken naar Perzische publicaties gelden in principe dezelfde regels als voor het zoeken naar Arabische publicaties. Hieronder volgen nog een aantal aanvullingen:

- Idāfa: Dit wordt weergegeven door het achtervoegsel -i Bijvoorbeeld: كتاب *kitāb-i* (intypen: *kitab-i*). Als een woord eindigt op een klinker wordt het achtervoegsel -yi. Bijvoorbeeld: مثلهاي *maṭalhā-yi* (intypen: *matalha-yi*)

- Ya-ye nakere: Het onbeklemtoonde achtervoegsel –ī geeft onbepaaldheid weer. Dit achtervoegsel wordt vast geschreven aan het woord waar het bij hoort, als het woord waar het bij hoort eindigt een klinker dan wordt het achtervoegsel –‘ī . Bijvoorbeeld: مردی mardī (intypen: mardi).

- In het Perzisch wordt (in tegenstelling tot het Arabisch) het voegwoord wa niet verbonden met het daaropvolgende woord. Het tussenvoegsel u wordt in principe ook los geschreven, hoewel men bij oude teksten ook wel ziet dat het soms vast wordt geschreven aan het woord (dit heeft te maken met de klassieke Perzische spelling versus de moderne spelling).

- Daar waar het Perzisch leenwoorden van het Arabisch gebruikt waarbij de tā' marbūṭa vervangen is door de ta' (ت) wordt deze gewoon geschreven als t. In tegenstelling tot het Arabisch zoekt men dus op sunnat (versus het Arabische sunna).

- Perzische woorden die beginnen met een klinker (İ) worden zonder hamz getranslitereerd. Bijvoorbeeld: Perzisch: adab versus Arabisch : ‘adab. Dit verschil is alleen merkbaar bij de weergave van de resultaten aangezien men in beide gevallen adab intypt.

- Soms kan het nuttig zijn om bij ‘ taal van uitgave’ in de lijst de code ‘per’ te selecteren. Op die manier kan men makkelijker zoeken met gebruikmaking van woorden/ namen van Arabische herkomst zonder ook alle treffers van Arabische boeken te vinden. (De code ‘ira’ is voor overige Iraanse talen).

Tips bij het zoeken:

- Selectie van zoektermen: Probeer altijd met zo min mogelijk woorden te zoeken. Hoe minder woorden, hoe kleiner de kans op (typ)fouten (uiteraard moet er een afweging gemaakt worden: als men bijvoorbeeld alleen op het woord *bayt* zoekt, krijgt men teveel treffers. Maar als men bijvoorbeeld de titel “ al-Yawm al-aḳīr li-Bayt Dimašqī : qiṣaṣ” van Ṭāhā Ḥusayn Ḥasan zoekt, dan volstaat het om op titelwoorden *yawm* en *bayt* te zoeken)

- Spelling van auteursnamen: De verschillende schrijfwijzen van Arabische of Iraanse auteurs zijn in de catalogus aan elkaar gekoppeld. In principe maakt het niet uit of er op Ibn Sīnā of Avicenna wordt gezocht en men hoeft niet de hele naam (zie boven de opbouw van Klassiek Arabische namen) van een auteur in te typen maar kan volstaan met een ‘ naamdeel’ (bijvoorbeeld de ‘ism) . Helaas is het systeem niet perfect. Zoek dus eventueel zelf via een aantal ingangen.